

Täysistunto

Torstai 10.3.2022 klo 16.01—18.18

2.2. Suullinen kysymys varautumisesta hybridioperaatioihin Suomen rajoilla (Pia Kauma kok)

Suullinen kysymys SKT 35/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt seuraavaan aiheeseen. — Edustaja Kauma.

Keskustelu

16.31 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Venäjän aggressiivinen hyökkäyssota Ukrainassa on osoittanut, että Venäjään ei voi luottaa ja Venäjä on arvaamaton. Venäjä ylläpitää listaa itselleen vihamielisistä maista, ja äskettäin sinne on lisätty EU-maat mukaan lukien Suomi. Tästä voi päätellä sen, että eräänlaisia hybridioperaatioitakin voi olla odotettavissa näissä maissa. Jos mennään ajassa taaksepäin, niin vuoden 2015 turvapaikkakriisin yhteydessä Pohjois-Suomen alueelle Raja-Jooseppiin tuli parisentuhatta turvapaikanhakijaa Venäjän ohjaamana. Silloin asia saatiin neuvoteltua kahdenvälisesti Venäjän kanssa. Tässä uudessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa, jossa Venäjä toimii ennalta arvaamattomasti ja aggressiivisesti, voi olla, että turvapaikanhakijoita ei olisikaan 2 000 vaan 200 000. Millä tavalla hallitus on varautunut siihen, että tällainen hybridioperaatio tulisi [Puhemies ko-
puttaa] Suomen rajoille?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Mikkonen.

16.33 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että nyt kun tämä globaali turvallisuustilanne on muuttunut, niin meidän on syytä varautua erilaisiin uhkiin ja erilainen laajamittainen vaikuttaminen varmasti tulee kohdistumaan jossain vaiheessa myös Suomeen. Sen takia hallituksessa on tehty varautumistyötä. Meidän viranomaiset tekevät koko ajan, jatkuvasti, varautumista erilaisiin uhkiin, ovat ne sitten erilaisia kyberuhkia, ovat ne erilaisia hybridiuhkia tai esimerkiksi tällaista välineellistämistä, mitä voidaan tehdä rajoilla. Ja onneksi noista vuosista, mistä edustaja puhui, olemme paljon ottaneet opiksi. Olemme päivittäneet erilaisia suunnitelmia, olemme harjoitelleet — viranomaiset ovat yhteistoiminnassa harjoitelleet — erilaisia tilanteita, jotta me voimme varmistaa sen, että tällaisissa tilanteissa pystymme pitämään rajat turvallisina.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka tästä aihealueesta haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Kauma jatkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

16.34 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti sisäministerin vastaus ei tyydytä minua. Se kuulostaa sanahelinältä. Me tarvitsemme muutoksia valmiuslakiin, rajalakiin ja moniin muihinkin lakeihin, niin että siinä tilanteessa, jossa meillä todella on se ihmisvyöry siellä rajalla, me saamme pysäytettyä tämän toiminnan, ja että meidän kansallisen turvallisuuden ollessa uhattuna meidän ei tarvitsisi ottaa käsitte-lyyn näitä hakemuksia. Mitä konkreettisia toimenpiteitä te olette tehneet, että valmiuslaki viimeinkin saadaan uudistettua? Kunpa ette menisi aina vain sen kokonaisuudistuksen taakse ja parlamentaarisen yhteistyön taakse. Me tarvitsemme toimia, arvoisa hallitus.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Mikkonen.

16.35 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Kiitos! Jatkamme varmas-ti tätä keskustelua niin, että oikeusministeri, joka vastaa valmiuslaista, voi sitten sen osalta vastata.

Tämä kysymyshän on ollut esillä jo syksyllä. Tästä oli välikysymys, ja sen jälkeen esi-merkiksi sisäministeriössä on tehty selvitys tästä normaaliajan lainsäädännöstä, [Ben Zys-kowiczin välihuuto] mitä muutoksia siihen tarvitaan, minkälaisia tarkennuksia siellä tarvi-taan. Itse asiassa tästä meillä on yhdessä eduskuntaryhmien kanssa keskustelu ensi viikol-la. Tämä keskustelu piti pitää jo pari viikkoa sitten, mutta Ukrainan sota siirsi tätä keskus-telua. Mutta tämä on yhtä lailla ajankohtainen, koska nimenomaan on tärkeää, että olemme varautuneet ja valmistautuneet näihin tilanteisiin. Sen takia tässä selvityksessä tarkastel-tiin näitä normaaliajan lainsäädäntöjä. Sieltä löytyi erinäisiä muutoksia, mitä meidän on syytä tehdä, [Oikealta: No tehkää!] ja totta kai samanaikaisesti meidän täytyy huolehtia esimerkiksi siitä, että meidän tiedusteluresurssit ovat riittäviä, [Puhemies koputtaa — Sari Sarkomaa: Mitä hallitus on tehnyt?] jotta voimme ennakoida näitä tapahtumia riittävän ajoissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Risikko.

16.36 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän on mahdol-lista, että meidän todella tarvitsee antaa paikka näillä ukrainalaisille, jotka tulevat tänne, ja mehän tietenkin autamme heitä. He ovat hädänalaisessa tilanteessa.

Nyt kysyn tästä vähän viitaten tuohon, mitä sanoitte, arvoisa ministeri, että paljon on jo tehty ja on pohdittu, mitä tehdään valmiuslaille ja niin edelleen. Me tarvitaan tosiaan raja-lakiin muutoksia, ja ne pitäisi tehdä nyt aika nopeasti, koska sieltä saattaa samanaikaisesti tulla muitakin kuin ukrainalaisia. Kysyisinkin: kun teillä on ollut valmistelussa se, että lait-tomasti maassa oleville annettaisiin tuosta noin vaan turvapaikka, niin oletteko te edelleen sitä mieltä, että niitä lakeja viedään eteenpäin, kuten olette valmistellut ihan pykäliin asti? [Ben Zyskiewicz: Kyllä siihen on tarmo riittänyt!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin. — Ja ministeri Mikkonen.

16.37 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Kuten tiedämme, niin me olemme varautuneet siihen, että sotaa pakenee Ukrainasta nyt valtavat määrät ihmisiä. Itse asiassa eilen tuo luku oli kaksi miljoonaa, jotka ovat Ukrainasta jo lähteneet — tänään se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

on varmasti jo huomattavasti suurempi — ja koko EU on yhdessä valmis siihen, että annamme turvaa ja suojaa näille ihmisille.

Valitettavasti Ukrainan kriisi ei tietenkään ole ainoa kriisi maailmassa — niitä on ollut jo ennen Ukrainaa, ja varmasti me näemme erilaisia kriisejä myös Ukrainan jälkeen ja tässä samanaikaisesti — ja sen takia on tietysti syytä huolehtia, että kaiken kaikkiaan meidän turvapaikkapolitiikka on ajantasainen ja kunnossa ja että me voimme auttaa niitä, jotka apua tarvitsevat, mutta tietenkin meidän täytyy huolehtia myös siitä, että sitä ei käytetä väärin, koska se riski aina on. Sen takia myös EU-tasolla yhdessä tehdään työtä sen eteen, että turvapaikkajärjestelmät ovat ajantasaisia, että ne antavat turvaa ja kansainvälistä suojelua niistä tarvitseville, mutta samanaikaisesti meidän täytyy huolehtia ja varmistua siitä, että [Puhemies koputtaa] niitä ei käytetä väärin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Talvitie.

16.38 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan sisäministeriön selvitys varautumisesta muuttoliikettä hyväksikäyttävään hybridivaikuttamiseen valmistui toissa viikolla. Oppositio kysyi tästä asiasta jo marraskuussa eli neljä kuukautta sitten, ja tämän välikysymyksen tavoitteena oli nimenomaan se, että asetetaan se varautuminen ja vastaaminen tähän hybridivaikuttamiseen ykkössijalle ja tehdään sitä varautumista. Nyt kuulostaa siltä, että sitä varautumista ei ole tehty ulkomaalaislain ja rajavartiolaitoksen osalta, koska ministeri viittaa tähän parlamentaariseen keskusteluun. On toki hyvä, että parlamentaarinen keskustelu näistä muutostarpeista on tulossa, mutta jos näitä muutostarpeita nyt odotetaan tässä parlamentaarisessa keskustelussa ja siitä myöskin ohjataan, niin kysyn nyt sitten ministeriltä tästä meidän päätöksentekokyvystämme ja johtosuhteestamme liittyen tähän hybridivaikuttamiseen: onko tämä asia kunnossa?

Palaan vielä sen verran viime kauteen, että saamme olla sinänsä tyytyväisiä, että sekä sotilaspuolustus [Puhemies koputtaa] että siviilitiedustelulainsäädäntö [Puhemies: Ja nyt aika on täyttynyt!] saatiin viime kaudella tehtyä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Mikkonen.

16.39 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puheenjohtaja! Totta kai koko ajan tehdään työtä. Ei ole sellainen tilanne, että olisimme jotenkin pysähtyneet ja jääneet odottamaan esimerkiksi tämän selvityksen valmistumista tai sitä, että me pääsemme yhdessä tästä käymään keskustelua. Koko ajan sisäministeriössä tehdään työtä, muissa ministeriöissä tehdään työtä ja viranomaiset tekevät työtä ja valmistautuvat erilaisiin, myös kaikkein pahimpiin, skenaarioihin. Ja tässä tietysti meillä on myös tehty tarkastelua sen osalta, mitä lainsäädäntöä mahdollisesti tulee muuttaa, ja myös näitä on viety jo eteenpäin, vaikka tätä itse selvitystä emme ole vielä laajalla joukolla päässeet käsittelemään. Mutta pidän tärkeänä, että eduskuntapuolueet pääsevät myös yhdessä tähän selvitykseen tutustumaan, koska yhdessä silloin sovimme täällä välikysymyskeskustelua käydessämme, että tällainen tehdään ja kaikki parlamentaariset ryhmät otetaan siihen mukaan. Mutta työtä tehdään koko ajan. Suomi on hyvin varautunut [Puhemies koputtaa] ja valmistautunut erilaisiin tilanteisiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rydman.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

16.40 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ukrainan sota Venäjän sinne raukkamaisesti ja laittomasti hyökättyä on ansaitusti vienyt kaiken huomion. On myös aivan oikein, että kun Ukrainasta pakenee ihmisiä, niin eurooppalaiset avosylin ottavat heidät vastaan. He ovat todellisia pakolaisia, heidän hätänsä on konkreettinen, ja eurooppalaisina heille myöskin luontainen pakosuunta ovat toiset eurooppalaiset valtiot.

Mutta ei ole kovinkaan kauan aikaa siitä, kun Valko-Venäjä ja Venäjä yhdessä organisoivat muuttoliikettä Lähi-idästä ja monelta muultakin suunnalta Eurooppaan, nimenomaisesti tarkoituksenaan hämmäntää, koetella ja sotkea eurooppalaisten rivejä. Nämä yritykset onneksi torjuttiin päättäväisesti, mutta se on herättänyt myöskin kysymyksen: mikäli tällainen operaatio kohdistuisi Suomeen, onko meillä riittävä kyky sulkea rajat tällaisessa tilanteessa tilapäisesti turvapaikanhaulta? Onko meillä tähän valmiutta? [Leena Meri: Ei ole!] Jos ei ole, [Puhemies koputtaa] mitä aiotaan tehdä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Mikkonen.

16.41 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): On juuri näin, kuten edustaja kertoi: on aivan mahdollista, että tällaisia erilaisia hybridioperaatioita tehdään ja ne kohdentuvat Suomeen, ja nimenomaan tällainen ihmisten välineellistäminen on yksi mahdollinen keino. Meillä on totta kai mahdollisuus vastata tähän, ja me voimme jo nyt tällaisissa tapauksissa sulkea esimerkiksi rajat siinä kohdin, jolloin voimme varmistaa, että tänne ei tällaista vaikuttamista tapahdu. Ja tähän liittyen, tähän koko isoon kokonaisuuteen liittyen, me todella olemme tehneet myös tarkastelua, vaatiiko tämä jonkuntyyppisiä lainsäädännöllisiä muutoksia. [Eduskunnasta: Vaatii!] Meillä on jo nyt keinot tähän vastata, mutta me haluamme vielä varmistaa sen niin, että me katsomme, että lainsäädäntö on kaiken kaikkiaan kunnossa niin normaalioloissa kuin sitten poikkeusoloissakin. Ja tämä on totta kai meidän yhteinen halumme — meidän täytyy varmistaa se, että Suomen itsenäisyys [Puhemies koputtaa] säilyy.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinonen.

16.43 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valmiuslain osakorjaus rajojen sulkemiseksi pitää tehdä osana ja välittömästi. Ukrainalaisia ja Ukrainaa pitää auttaa kaikilla mahdollisilla tavoilla, mutta nyt tämä säteilee Suomeen monenlaisina erilaisina huolina. Moni on kysynyt, miksi hallitus on halunnut, että Allegro jatkaa edelleen kuljetuksia Venäjältä Suomeen. Ei edes ukrainalaisia vaan venäläisiä tuodaan tällä junalla Suomeen. [Vasemmalta: Suomalaisia, uskomatonta!] Kaksoiskansalaisuus on toinen kysymys, joka on herättänyt suomalaisten keskuudessa ihmetystä, miksi me tunnistamme yksipuolisen kaksoiskansalaisuuden.

Mutta se, mitä haluan kysyä, on maaomistukset strategisesti merkittävissä kohteissa. Jos oligarkki ostaa ränsistyneen talon lentomelualueelta, niin kysyn, arvoisa hallitus, mitä te uskotte oligarkin, venäläisen, silloin tavoittelevan tällaisen hankinnan kanssa. Oletteko te valmiita [Puhemies koputtaa] muuttamaan meidän lainsäädäntöä niin, [Puhemies: Ja nyt aika on taas täynnä!] että nämä maaomistukset saadaan takaisin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Haavisto.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

16.44 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että olemme varuillamme juuri näitä erilaisia uhkia ja hybridiuhkia vastaan, joita Suomeen saattaa kohdistua. Samaan aikaan on hyvin tärkeää, että niille ihmisille, jotka eivät ole olleet vastuussa presidentti Putinin päätöksistä ja Venäjän päätöksistä, emme kohdista vihaamme, esimerkiksi täällä olevaan venäläiseen vähemmistöön. [Timo Heinonen: Ei tietenkään!] Se on äärimmäisen tärkeää. Ja meillä on kohta tilanne, jossa Suomeen tulee myöskin ukrainan kieltä puhuvia ihmisiä. Tavalliset ihmiset eivät erota kadulla, onko kieli venäjän vai ukrainan kieli. On hyvin tärkeää, että emme kohdista mitään syrjiviä toimia näitä henkilöitä kohtaan. [Timo Heinonen: Ei tietenkään!]

Mutta näistä kysymyksistä, joista vastasitte: Meillä on edelleen tilanne, jossa ne henkilöt, joille on perustellusti myönnetty viisumi — nythän se on korona-aikana ollut hyvin rajoitettua — voivat edelleen rajan ylittää. Raja toimii tässä tilanteessa normaalisti, mutta totta kai olemme varuillamme ja katsomme, miten tilanne kehittyy, ja katsomme myöskin, että Suomeen ei päästetä ketään epäystävällisissä tarkoituksissa.

Kysymyksen käsittely päättyi.